

4. Tilgjengelighet

4.4. Tilgjengelighet for døve og hørselshemmede elever

I denne delen finner du anbefalinger om hvordan du kan gjøre OER-en din tilgjengelig for døve og hørselshemmede elever. Lydinnhold kan gjøres tilgjengelig for dem ved hjelp av **undertekster eller tegnspråk**.

4.4.2. Tegnspråk

Tegnspråk er et visuelt og romlig kommunikasjonssystem som hovedsakelig brukes av døve og hørselshemmede. I tillegg er det et supplerende eller alternativt kommunikasjonssystem.

De fleste land eller regioner har sitt eget tegnspråk, med grammatiske strukturer og et vokabular som kan variere betydelig. Dette gjenspeiler det kulturelle og språklige mangfoldet i døvesamfunn verden over. I likhet med talespråkene er tegnspråkene rike og komplekse og kan uttrykke alle slags ideer og konsepter.

Det finnes også andre tegnsystemer som brukes for å støtte muntlig kommunikasjon for personer med nedsatt funksjonsevne.

Følg disse anbefalingene hvis du ønsker å gi lydinnholdet i en video på tegnspråk til elevene dine.

VALG AV SPRÅK	ANBEFALING	EKSEMPEL
	<p>Velg tegnspråket til hovedmålgruppen. Hvis det er flere målgrupper, bør du vurdere å bruke mer enn ett eller ta med internasjonale tegn.</p> <p>Informer om hvilket tegnspråk innholdet tilbys på.</p>	<p>Hvis de døve elevene dine kommer fra forskjellige land, kan du vurdere å bruke internasjonale tegn for å formidle informasjonen.</p> <p>Hvis innholdet ditt er på norsk tegnspråk, angir du det.</p>

Anbefalinger

VALG AV SPRÅK	ANBEFALING	EKSEMPEL
	<p>Bruk undertekster hvis elevene foretrekker det, på hovedspråket i videoen eller oversatt til deres morsmål, og synkroniser dem med tegnspråktolkingen.</p>	<p>I en forelesning om Shakespeares skuespill kan du sørge for engelske undertekster som vises nederst på skjermen samtidig med tegnspråktolkingen, og som gjenspeiler det opprinnelige talte innholdet.</p>
INNHold OG OVERSETTELSE	ANBEFALING	EKSEMPEL
	<p>Gi en tegnspråkversjon av tekst-/lydbeskrivelsen for å forstå nøkkelinformasjon, ideer og prosesser.</p>	<p>I en dokumentarfilm om klimaendringer kan du ta med en detaljert tegnspråktolkning av manuset som forklarer sentrale begreper og data visuelt ved hjelp av tegnspråk.</p>
TILPASSING	<p>Hvis originalteksten ikke er tilpasset målgruppen, må du levere en tilpasset tegnspråkversjon.</p>	<p>Hvis originalteksten bruker avanserte termer om nevrologiske sykdommer, kan tegnspråkversjonen bruke et enklere språk og flere visuelle forklaringer for å tydeliggjøre komplekse begreper.</p>
TOLKING	<p>Vurder å leie inn en tegnspråktolk.</p> <p>Samarbeid med tegnspråkmiljøet for å samskape innhold.</p>	<p>Lei inn en tegnspråktolk til å sikre gode oversettelser av historiske tekster til tegnspråk, slik at kulturelle nyanser og historiske sammenhenger formidles på riktig måte.</p> <p>Samarbeid med døve lærere og elever om å utforme en undervisningsmodul på tegnspråk, og sørg for at innholdet er kultursensitivt og pedagogisk forsvarlig.</p>

Anbefalinger

INNHOLD OG OVERSETTELSE	ANBEFALING	EKSEMPEL
	<p>Gjennomfør brukertester med tegnspråkelever for å evaluere materialet.</p>	<p>Inviter en gruppe tegnspråkelever til å se på nyutviklet undervisningsmaterieell og gi tilbakemelding på hvor tydelig tegnspråktolkingen er, hvor effektive undertekstene er, og hvor tilgjengelig innholdet er generelt.</p>
TEKNISK IMPLEMENTERING	ANBEFALING	EKSEMPEL
<p>TIMING</p>	<p>Synkroniser tegnspråktolkingen med lyden.</p>	<p>Sørg for at timingen i tegnspråkoversettelsen stemmer nøyaktig overens med de tilsvarende lydsegmentene, slik at det blir lettere å forstå sammenhengen.</p>
<p>SYNKRONISERING</p>	<p>Når det er staving på tegnspråk, må du synkronisere underteksten til det stavede ordet med tegnspråkvideoen på skjermen.</p>	<p>Når tolken staver faguttrykk med fingrene, for eksempel «DNA», bør de tilsvarende undertekstene vises på skjermen samtidig for å lette forståelsen.</p>
<p>PLASSERING PÅ SKJERMEN</p>	<p>Video av tegnspråktolker skal være godt synlig og tilgjengelig i fullskjermformat.</p> <p>Sørg for at det er en synkronisert video av tegnspråktolken som kan vises i et annet visningsfelt, eller som seeren kan legge over bildet.</p>	<p>Gi seerne muligheten til å se tolken i fullskjerm ved å klikke på tolkens video. Det kan gjøre det enklere å fokusere på tegnspråket.</p> <p>Tilby en bilde-i-bilde-funksjon som viser tegnspråktolken i et lite vindu over hovedvideoen, som kan flyttes og endres i størrelse etter seerens ønske.</p>

Anbefalinger

TEKNISK IMPLEMENTERING	ANBEFALING	EKSEMPEL
	<p>Hvis det er med visuelle elementer som titler, undertekster osv., bør du vurdere hvordan tolken er plassert på skjermen.</p>	<p>Plasser tolken nederst i høyre hjørne av skjermen under en PowerPoint-presentasjon, slik at den ikke blokkerer tekstinnholdet og de grafiske dataene som vises.</p>
<p>BAKGRUNN</p>	<p>Hvis du bruker en farge med gjennomsiktig bakgrunn, bør du vurdere bakgrunnelementer for å få god nok kontrast.</p>	<p>Hvis du bruker en grønnskjerm (greenscreen) bak tolken, bør du velge en bakgrunn som står i god kontrast til tolkens antrekk og tegnspråkrommet, for eksempel en dempet blå eller grå farge.</p>
<p>TOLKENS KLÆR</p>	<p>Klærne til tegnspråktolken skal ha en god kontrast til hudfargen og skal være ensfarget og med ensartet tekstur, uten elementer som skiller seg ut.</p>	<p>En tolk med hvit hud bør ha på seg mørke klær i ensartet farge og tekstur, og unngå mønstre som kan distrahere seeren.</p>
<p>MILJØ</p>	<p>Sørg for at ansiktet og kroppen til tegnspråktolken er godt belyst, og unngå for mye lys og skygger på personen og bakgrunnen.</p>	<p>Plasser belysningen slik at den lyser opp ansiktet og hendene til tegnspråktolken, uten å blende eller skape skygger, og slik at hvert tegn er godt synlig.</p>
<p>INNRAMMING AV TOLKEN</p>	<p>Bruk et halvtotalt bildeutsnitt.</p>	<p>Vis tolken fra livet og opp, slik at seeren kan se alle håndbevegelser, ansiktsuttrykk og kroppsspråk som er en del av tegnspråkbruken.</p>